

natuurpunt
Hobokense Polder

Oktober 2005

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 6 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening:
979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van de Natuurpunt vzw, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds Hobokense Polder"

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be

Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be

Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie tijdschrift: tijdschrift@hobokensepolder.be

Ria Thys, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie: leden@hobokensepolder.be

Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be

Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Webmaster: webmaster@hobokensepolder.be

Toon Verbruggen, Goedetijdstraat 89, 2600 Hoboken, 03/231.78.26

Propaganda:

André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes: goudklompjes@hobokensepolder.be

André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81

Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Foto op de kaft:

Lepelaars op het Broekskot

Met dank aan Raymond De Smet

De **polderwandelingen** worden verzorgd door VMPA-Hoboken en zijn in de agenda aangegeven met

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Website: **www.hobokensepolder.be**

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, ...

Snelberichten: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde woensdag van de maand** om 19.30 u in zaal Moretus, Berkenrodelei te Hoboken. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Welkom in onze nieuwe afdeling!

Inhoudstafel

Colofon	2
Woord van de voorzitter	3
Kalender	4
Cursus Vogels in de tuin	8
Dag van de Natuur:	
Hulp gezocht!	8
Bestuursinfo	9
Studie:	
- Watervogeltellingen	10
- Vogelwaarnemingen	10
- Lepelaars	12
Website	13
Te koop ! Kalender 2006	13
Plantenrubriek	14
VLOS 17	15
Paddenrapers gezocht!	15
Behaag natuurlijk 2005	16
Vogels voeren en beloeren	18
Te koop! Vogelvoeding	18
Onze sponsors	19
Recupereer uw lidgeld!	19
Beleid: de Hollebeekvallei	20
Hits voor kids	22
Telformulier vogels beloeren	23
Telformulier	
nationaal telweekend	24
Turen bij de burens	25
Terugblik:	
- Indianenwandeling	26
- Scheldeweekend	27
- Fietstocht naar Rupelstreek	27
Activiteitenkalender	28

Na drie jaar samenwerking met Natuurpunt Zuidrand Antwerpen vonden we dat het stilaan tijd geworden was om op meer zelfstandige basis te gaan werken. Vanaf het begin van de samenwerking werd deze optie in het achterhoofd gehouden, daarom vormden we ook een aparte kern binnen de afdeling.

Met 3 jaar meer ervaring beschikken we nu over voldoende zelfstandigheid om er volledig voor te gaan. Ook Natuurpunt nationaal steunt ons initiatief en wenst de nieuwe afdeling alle succes toe.

We bruisen van energie en met een sterke ploeg hopen we dat we onze leden de volgende jaren op leerrijke, natuurvolle, gezellige en kleurrijke activiteiten kunnen trakteren.

Zoals jullie al gemerkt hebben, heeft het eerste nummer van ons tijdschrift nog geen naam. Daarom zouden we meteen beroep willen doen op jullie creativiteit. Kruip dus in je pen en stuur je voorstellen op naar Wim Mertens (meer details verder in dit tijdschrift).

Op onze najaarsagenda staan reeds een groot aantal activiteiten genoteerd waaronder o.a. een pittige discussie-avond rond de bestrijding van Japanse duizendknoop in de Polder en de "Dag van de Natuur" op 20 november. Op deze dag zal het startschot gegeven worden voor de bouw van het nieuwe Kijk-punt, dat ook toegankelijk wordt voor rolstoelgebruikers. Na een persconferentie zullen er wandelingen georganiseerd worden, waarbij uitleg en demonstraties gegeven worden rond het thema beheer. Als speciale gast komt Pol Goossen (acteur uit de serie 'Thuis') ons die dag vergezellen als peter van Natuurpunt.

Willen jullie de ploeg komen versterken of hebben jullie interessante suggesties voor activiteiten? Graag! Geef ons gewoon een seintje.

Veel leer- en natuurplezier!

Danny Jonckheere

Met dank aan de fotografen:
Ann De Smedt, Raymond De Smet,
Luk Smets, Sonja Van Kerckhove,
Toon Verbruggen
Ook werden enkele foto's van
internet geplukt.

Een nieuwe start !

Vrijdag 7 oktober 2005 om 20 uur
Informatie-avond in het kader van de Behaag Natuurlijkactie
Het ecologisch belang van hagen en heggen.

Gastspreker: Geert Meysmans
Info: Luk Smets, 03/289 73 66

Geert Meysmans, VELT-lid en landschapsarchitect zal dieper ingaan op het ecologisch belang van hagen en streekeigen planten in de tuin. Je kan tevens alle nodige info krijgen over plantmethoden en onderhoud. Documentatie van het plantaanbod van de actie "Behaag

natuurlijk" zal eveneens aanwezig zijn.

Praktisch:

Aanvang: 20 u. Einde omstreeks 22u
Plaats: Zaal Het Dorp, Kapelstraat 17 Hoboken
Inkom gratis!

Zondag 16 oktober 2005 om 9.30 uur
Herfstwandeling in de Hobokense Polder

Gidsen: Jeannine Nielandt en Leentje Toussaint
Info: Annie Vandeweyer-Van Zwieten, 03828 37 60

Kom genieten van de kleurenpracht, die de herfst biedt. Bloemen zijn wel uitgebloeid, maar elke plant heeft toch zijn eigenaardigheden zodat er nog genoeg te observeren valt. Vele vogels zijn reeds naar hun winterkwartieren vertrokken. Watervogels die hier overwinteren, kunnen we observeren aan de grote plassen. Met wat geluk zien we ook onze

natuurbeheerders: de Konikpaarden en de Gallowayrunderen.

Praktisch:

Afspraak aan Station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei om 9.30u. Einde omstreeks 12.30 u
Meebrengen: waterdicht schoeisel en eventueel verrekijker

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Wandelingen begeleid door VMPA-gidsen, ook aangekondigd in de VMPA-kalender

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Zondag 23 oktober 2005 om 9.30 u
Natuurgebieden in de haven van Antwerpen-Linkeroever

Gids: Ralf Gyselings
Info: Luk Smets, 03/289 73 66

Linkeroever ? Meteen duikt een grauw beeld op van industrie, volgestouwde containerschepen en voorbij razende vrachtwagens. Toch is dit maar de halve waarheid over Linkeroever. Te midden van dit economisch bolwerk kan Linkeroever uitpakken met unieke natuur van onschatbare waarde. De landschappen leven dan ook bij gratie van het uitgesproken contrast: op de voorgrond vogels die in modderige slikken hun kostje bij elkaar scharrelen, terwijl industriële installaties de horizon domineren.

Ralf Gyselings is verbonden aan het Instituut voor Natuurbehoud, waar hij belast is met de monitoring van het Linkerschelde-oevergebied. Hij zal ons deskundige uitleg verschaffen bij de belangrijkste natuurparels en ons uitleggen welke compensaties bestaan voor het uitgraven van het Verrebroek- en Deurganckdok. Eerst bezoeken we het ons zeer bekende **Blokkeerdijk**. Daarna

wandelen we in het **Groot Rietveld** en de **Vlakte van Zwijndrecht**. Na de picknick maken we een autotocht langs een aantal gebieden in en rond de haven. We bezoeken de **Verrebroekse Plassen**. Hier komt reeds 3 jaar lepelaar tot broeden en ook zwartkopmeeuw broedt er jaarlijks in grote aantallen. Zelfs roerdomp heeft er dit jaar gebroed. In de winter is het ook een belangrijke pleisterplaats voor watervogels. De **Drijdijk** is een plasgebied in aanleg. Of er vogels zullen zitten, zal afhangen van de status van de werken op dat moment. **De Putten** zijn natte zilte weilanden, interessant voor vogels (eenden, ganzen, steltlopers). Mogelijk zijn er eind oktober ook de eerste groepen ganzen in de **Doelpolder**, een weidevogelgebied in aanleg. Het **Paardenschor** is sinds mei vorig jaar afgegraven en teruggegeven aan de Schelde. Daar zullen we bij laagwater de

Blokkeerdijk

foeragerende vogels op het slik kunnen bewonderen. Van daaruit hebben we ook zicht op aanpalende polders als **Prosperpolder**, waar in de toekomst ook ontpolderingen worden gepland.

Praktisch:

9.30 u: vertrek in Hoboken, Kiosk-plaats (hoek Kapelstraat) met eigen

wagens (kostendelend samenrijden, 5 eurocent/km). Aansluiten voor het namiddagdeelte is mogelijk **mits telefonische verwittiging**.

Meenemen: picknick, laarzen of wandelschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, eventueel telescoop, vogelgids.

Terug in Hoboken rond 17.30 uur

De Putten

Woensdag 26 oktober 2005 om 20 uur

Discussieavond: Japanse duizendknoop

Meerdere gastsprekers

Info: Wim Mertens, 03/216 93 62

De Japanse duizendknoop wordt bij ons (en op vele andere plaatsen) beschouwd als een agressieve exotische plantensoort. Deze uit de kluiten gewassen duizendknoop groeit als natuurlijke pionier op vulkanische bodems van oorsprong in Oost-Azië. In Europa en Noord-Amerika komt hij op allerlei grondsoorten voor. Jaarlijks schiet uit het immense stelsel wortelstocken een dichte vegetatie op van ca. 2 m hoge planten die andere soorten, zelfs de meest competitieve zoals grote brandnetel, overwoekeren. In de Hobokense Polder komt de soort algemeen voor, plaatselijk op grote oppervlakten. Tot nog toe bleef bestrijding, op enkele weinig effectieve pogingen na, achterwege. Vanuit ons zeer actief beheerteam 'de goudklompjes' komt de vraag om de bestrijding op een structurele, haalbare en efficiënte wijze te organiseren.

Daarom willen we op deze avond even discussiëren over de nood en de zin van bestrijding van deze exoot.

Volgende vragen zullen aan bod komen:

- Moeten we bestrijden?
- Kan de soort bestreden worden? Zo ja, hoe?
- Mechanische bestrijding, is het

mogelijk en haalbaar?

- Gebruik van pesticiden: heiligt het doel de middelen?

Na deze discussieavond moet ons beheerteam over voldoende informatie beschikken om al dan niet over te gaan tot het effectief en ethisch verantwoord bestrijden van deze soort.

Om de discussie een beetje te voeden met objectieve informatie nodigen we enkele sprekers uit die een bepaald aspect zullen toelichten.

Praktisch:

Afspraak om 20 u in Zaal De Schorren, Graspolderlaan, Hoboken. Einde omstreeks 22.30 u

Programma:

Verwelcoming en probleemschets (Wim Mertens)

Nood van bestrijding en voorstel tot bestrijdingsstrategie voor de Hobokense Polder (Gilbert Van de Velde)

Ecotoxicologie van glyfosaat (onder voorbehoud)

Visie en ervaring met glyfosaat (Paul Pals)

Praktijkvoorbeeld Wolvenberg (Erik Molenaar)

Praktijkvoorbeeld Kleine Nete (Mark Florus)

Discussie. Einde rond 22.30 u

Japanse duizendknoop

Droge en natte plekken in het Mechels Broek

Vrijdag 11 november 2005 om 8.30 uur

Mechels Broek, Dijeboorden en Baarbeekvallei

Gidsen: Danny Jonckheere en Frans Thys

Info: Frans Thys, 03/830 20 51

of

Op deze 11 november-feestdag bieden we de mogelijkheid natuur en landschap te verkennen dicht bij huis. Je kan zowel een hele dag met

ons op stap als enkel deelnemen aan de namiddagtocht.

Voor de middag verkennen we de Dijeboorden tussen Muizen, Hever

en Rijmenam. We doorkruisen landschappelijk waardevol landbouwgebied, met knotwilgen, houtkanten, een enkele populierenbos met rijke ondergroei en een tweetal afgesneden meanders van de Dijle. De Baarbeekvallei met zijn vochtige weilanden dient vooral in de herfst en winter als foerageergebied voor steltlopers en eenden. Ook op de Dijle zelf kunnen we zeker watervogels verwachten. We kijken niet alleen naar vogels, maar schenken ook aandacht aan andere natuurwaarden die de herfst oplevert. Wandelaafstand: maximaal 9 km. Na de middag bezoeken we het Mechels Broek, een eldorado voor watervogels van ongeveer 100 hectare. Vanop de uitkijktoren en de wandeldijken mogen we ons verwachten aan een rijkgedekte tafel: smient, slobbeend, krakeend, wintertaling, kuifeend, tafeleend, de nodige blauwe reigers, aalscholvers

en futen. Ook steltlopers en ganzen kunnen hun opwachting maken, terwijl de struiken met bessen langs dijken en wegen ideaal zijn voor trekkende zangvogels. In het Mechels Broek leggen we vooral de klemtoon op het weelderige vogellevens. Wandelaafstand: maximaal 6 km.

Praktisch:

Afspraakplaats dagtocht: zowel verplaatsing met auto als trein is mogelijk.
Vertrek met auto's: 8.30u hoek Kapelstraat en Kioskplaats Hoboken (kostendelend vervoer mogelijk)
Vertrek met trein: bijeenkomst hal Centraal station Antwerpen, voor de vaste trappen om 8.20u (opstap in Berchem ook mogelijk om 8.37u). Prijs heen en terug: ongeveer 6 euro (wij zorgen voor de tickets opstapplaats Antwerpen).
Afspraakplaats namiddagtocht: wie

enkel de excursie aan het Mechels Broek wil meemaken, wordt om 14.00 verwacht aan het bezoekerscentrum van Natuurpunt, Muizenhoekstraat, nabij de Dijlebrug in Muizen. Vanop de stadsring in Mechelen neem je richting Leuven (N26). Na enkele kilometers volg je de wegwijzers naar links: Muizen. Terug in Hoboken/Antwerpen: 18.30 u
Meenemen: picknick, wandelschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, eventueel telescoop 'voor s middags, vogelgids.
Voorinschrijven verplicht: om een aangepaste drankgelegenheid voor de middagpauze vast te leggen en om een idee te hebben wie van waar vertrekt, vragen wij ons te verwittigen, zo mogelijk **voor zaterdag 5 november** (Frans Thys, tel. 03/830 20 51 tijdens weekdays). Ook wie maar een halve dag komt, geeft vooraf een seintje.

Zondag 20 november 2005 om 10 uur

Dag van de Natuur

Natuurbeheer in het gebied Hobokense Polder

De nieuwe afdeling in het daglicht

Symbolische zandzaklegging voor het geplande Kijk-punt, met toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers

Eregast: Natuurpuntpeter Pol (Goossen)

Medewerkers: onze beheerders, gidsen en tientallen andere vrijwilligers!

Wie wil helpen? Voor info zie blz. 8

Info: Ria Thys, 03/289 73 66

Voor uitgebreide informatie over het programma: zie bijgevoegde folder

Zaterdag 26 november 2005 om 9 uur

Behaag Natuurlijk 2005: bedelingsdag van het plantgoed

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03

Wij vragen enkele uurtjes van uw tijd ten voordele van de natuur!

Elders in dit tijdschrift kan u uitgebreide informatie vinden over deze haagplantactie van Natuurpunt, met steun van de gemeentebesturen en milieuraden. Het plantgoed voor onze actie wordt geleverd door een boomkweker. Het samenstellen van de pakketten gebeurt echter door werkgroepen in elke gemeente. Onze afdeling neemt die taak waar op de centrale bedelingsplaats voor Hoboken en Wilrijk.

Daarom zoeken we een tiental

vrijwilligers, zowel voor de samenstelling van de pakketten als voor de bedeling van het plantgoed aan het publiek. Help uw vereniging de natuur promoten en spendeer enkele uurtjes om de Behaag Natuurlijkactie te ondersteunen.

Praktisch:

Afspraakplaats: Nieuw stedelijk serrecomplex, Neerlandweg, Wilrijk
Samenstelling pakketten: 9 - 11 u
Bedeling aan het publiek: 12 - 14 u
Meebrengen: werkhandschoenen
Alvast bedankt voor uw medewerking.

Zondag 4 december 2005 om 10 uur

Kinderactiviteit: Vogelvoederkransen maken

Info: Ria Thys, 03/289 73 66

Zin in een knutselnamiddag? In deze barre wintermaanden kunnen de vogels het wel extra-moeilijk hebben. We gaan ze een handje helpen. We maken een soort adventskrans, maar dan wel een krans met allerlei vruchten en zaden, waar de vogels heerlijk van kunnen smullen. Schitterend om zien, maar vooral een heel lekkere verrassing voor de vogeltjes.

Praktisch:

Samenkomst aan zaal De Schorren, Graspolderlaan, Hoboken om 10 u. Einde voorzien omstreeks 12.30 u.

Telefonisch INSCHRIJVEN is noodzakelijk bij Ria Thys, 03/289 73 66

Meebrengen: 4 euro (wij zorgen voor alle materialen om de krans te maken en voor een drankje en een hapje)

Zondag 18 december 2005 om 11 uur

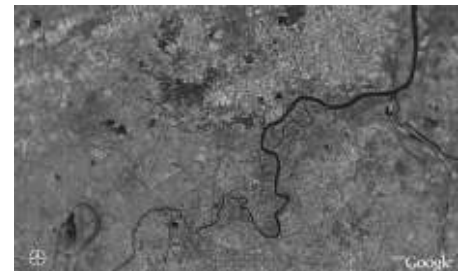
Overwinterende watervogels op de Zeeschelde Boottocht met de Jan Plezier

Gids: Tom Ysebaert (Centre for Estuarine and Marine Ecology)

Info: Luk Smets, tel. 03/289 73 66

Jan Plezier 2

Ons vaartraject

In januari kende onze boottocht met 160 deelnemers een groot succes en op algemene aanvraag herhalen we deze. Daar de overwinterende watervogels de laatste jaren wat vroeger op het seizoen verschijnen passen we ons hieraan aan en maken we onze vaartocht in december. Ditmaal varen we stroomopwaarts tot Vlassenbroek.

Voor heel wat mensen roept de Schelde het beeld op van een dode rivier, vervuild door grootsteden als Antwerpen, Brussel en Gent, een milieupatiënt waar geen vis meer rondzwemt. Nochtans is de Schelde een vitale en lenige brok natuur, die volgens oeroude regels stroomt en werkt. Langs deze Schelde is heel wat natuur overgebleven. Sinds begin van de jaren negentig werd ernstig werk gemaakt van de verbetering van de waterkwaliteit. Het einddoel is nog lang niet bereikt, maar verbetering is duidelijk merkbaar. Het leven in het water wordt opnieuw soortenrijker. De vispopulatie herstelt spectaculair. De Schelde wordt opnieuw bevlogen door duizenden watervogels. De Zeeschelde groeide uit tot één van de belangrijke overwinteringsgebieden voor watervogels in Vlaanderen. De wintermaxima evolueerden van 20.000 tijdens het eerste telseizoen tot ruim 60.000 tijdens het seizoen 2001/2002. De belangrijkste soort, krakeend, begraast wellicht wieren tussen de steenbestorting en

drijvend plantenmateriaal. De toename van deze soort volgt de Noordwest-Europese populatietrend: een verviervoudiging sinds 1991. De talrijkste soort, wintertaling, foerageert aan de waterlijn van slibrijke slikken. De tafeleend duikt naar voedsel. Grote groepen zijn niet meer uitsluitend een typisch fenomeen van strenge vorstperioden, zoals tijdens de strenge winters 1995/96 en 1996/97. Het aantal grauwe ganzen in de Beneden-Zeeschelde neemt niet verder toe, in tegenstelling tot de aantallen in de Westerschelde en de verdubbeling van de Noordwest-Europese populatieschatting. Vermoedelijk is de draagkracht van de brakwaterschorren langs de Beneden-Zeeschelde voor de grauwe gans bereikt. Ook voor pijlstaart en kluut is de Zeeschelde in sommige jaren van internationaal belang. Het aantal bergeenden blijft zeer variabel van seizoen tot seizoen. Wilde eenden vertonen de laatste jaren een meer uitgesproken najaarspiek. (Info van het Instituut voor Natuurbehoud: www.instnat.be)

Tom Ysebaert zal ons alles vertellen over het ecologisch herstel van het Schelde-estuarium. Tom is postdoctoraal recheacher in de Department of Spatial Ecology te Yerseke, welke het dynamisme van de habitats van estuaria en kusten bestudeert. Tijdens de boottocht

staan vooral de watervogels in de belangstelling. De mooie natuurbeelden met typische rietlanden en wilgenvloedbossen krijg je er als toemaatje bovenop.

Praktisch:

Vertrek om 11.00 u aan de aanlegkade van de veerdienst Hoboken-Kruike te Hoboken. Met de boot Jan Plezier 2 varen we van Hoboken tot Vlassenbroek. We stappen niet uit. Terug rond 16.00 u.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, foto toestel, picknick, drank is te koop op de boot alsook soep. **Inschrijven door storting op onze rekening (zie blz 2) van 14 euro per persoon, 10 euro voor een kind tot en met 15 jaar. Vermeld "Schelde-boottocht" + aantal volwassenen + aantal kinderen.**

Ook te noteren in je agenda!

Natuurbeheer op zondag 9 oktober, zaterdag 12 november en zondag 11 december 2005, telkens van 10 uur tot 16.30 u

Info bij Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Natuurbeheer met de Goudklompjes elke tweede en vierde woensdag

Info bij André Van Langenhove, 03/288 00 81 of Gilbert Van de Velde, 03/825 12 75

Internationale waterwildtellingen in de Hobkense Polder en langs de Schelde

tijdens volgende weekends: 15/16 oktober, 12/13 november, 17/18 december

Info bij André Van Langenhove, 03/288 00 81

Cursus: Vogels in de tuin !

Ben jij de gelukkige bezitter van een tuin? En geniet je er van de aanwezige vogels te observeren?

Fantastisch! Maar je kan ook in jouw tuin een toename van vogels doorheen het hele jaar bevorderen. Hoe?

Dat verneem je in de korte cursus die we organiseren.

Koolmees

We nodigden Koen Leysen uit van Natuurpunt Educatie om twee **theorielessen** te geven.

Les 1: Tuinvogels doorheen het jaar. Er zal aandacht geschonken worden aan nestkasten, beplanting e.d.

Les 2: Wintervoeding, resultaten voeren en beloeren, geïllustreerd met video waarin de winterse tuinvogels worden voorgesteld

Deze theorielessen gaan door op **dinsdag 17 en dinsdag 31 januari 2006 van 19.30 u tot 22.30 u in zaal De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken.**

Meebrengen: papier en pen

Vink

Praktijkles: Bezoek aan enkele tuinen en deelname aan het telweekend Vogels voeren en beloeren (meer info over dit project van Natuurpunt verder in het tijdschrift) op **zaterdag 4 februari 2006 van 9.30 u tot 12.30 u.**

Afspraakplaats: eveneens aan zaal De Schorren

Meebrengen: laarzen, warme kledij, papier en pen, verrekijker.

De driedelige lessenreeks kost **12 euro voor leden en 15 euro voor niet-leden. Te storten op rek. 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met mededeling: "Cursus Vogels in de tuin"**

In de deelnameprijs zijn 2 consumpties per theorieavond en een syllabus inbegrepen.

Cursusverantwoordelijke: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Dag van de Natuur: hulp gezocht !!!!

De Dag van de Natuur op **zondag 20 november** is voor onze afdeling een heel belangrijke dag.

Onze nieuwe afdeling kan bogen op de belangstelling van alle partners, die de Dag van de Natuur ondersteunen.

Personeelsleden van Torfs, Timberland en AS Adventure zullen samen met hun gezin met ca. 200

personen aanwezig zijn.

We bieden hen 's middags een picknick aan met warme soep.

In de namiddag verwachten we de pers en hele groep genodigden en enkele tientallen wandelaars.

We besluiten de dag met een buitenreceptie voor iedereen!

Wie kan helpen om het beheer mee te begeleiden, om een wandeling te

gidsen, om de picknick te bereiden en de soep op te warmen?

We zoeken ook nog enkele medewerkers om de receptie te verzorgen.

Geef je naam op aan Ria Thys, 03/289 73 66 of ria.thys@telenet.be

Bedankt alvast!

Van Werkgroep Hobokense Polder naar Natuurpunt Hobokense Polder

Op 9 september 2005 werd de startvergadering gehouden van onze nieuwe Natuurpuntafdeling. Bij de fusie van De Wielewaal en Natuurreservaten tot Natuurpunt zocht de Werkgroep Hobokense Polder steun bij deze nieuwe vereniging en werd een kern van de afdeling Zuidrand Antwerpen. De zelfstandigheid werd gegarandeerd door afspraken rond drie peilers. De kern had een eigen onafhankelijk bestuur, zij had eigen financiën en boekhouding en het werkingsgebied werd gedefinieerd tot de postnummers 2020 en 2660. Begin dit jaar werd de beslissing genomen door te groeien naar een zelfstandige afdeling van Natuurpunt.

De vzw-structuur van de Werkgroep wordt daarbij behouden. Om de integratie in Natuurpunt naadloos te maken, werden de statuten gewijzigd op volgende vlakken:

- De naam van de vereniging wordt gewijzigd in Natuurpunt Hobokense Polder vzw
- De leden van Natuurpunt die volgens de regels van deze vereniging tot onze afdeling behoren, worden automatisch toetreden lid van onze vzw
- Ieder toetreden lid kan op eigen verzoek stemgerechtigd lid worden
- Het lidmaatschap eindigt ambtshalve indien niet meer voldaan is aan de toetredingsvoorwaarde (meestal niet-betalen van lidgeld)

Aan het doel werden uitdrukkelijk geen wijzigingen aangebracht. Deze statutenwijziging werd unaniem goedgekeurd. Hierna kregen de aanwezigen een mooi overzicht over de werking en toekomstplannen van onze nieuwe afdeling. Daarover kan je uitgebreid lezen in de andere artikels van dit tijdschrift. Toon struinde met de aanwezigen door onze nieuwe website en werd met een daverend applaus bedankt voor dit titanenwerk. Tenslotte werden aan de deelnemers een drankje en overheerlijke hapjes aangeboden, klaargemaakt door onze fantastische kokkin Maria.

Een nieuwe afdeling, een nieuw tijdschrift, ...

... voorlopig een boreling zonder naam!

U hebt het eerste nummer van het afdelingstijdschrift in handen. We hopen dat u er genoeg aan beleeft. En vooral, dat het u stimuleert om deel te nemen aan de activiteiten: een wandeling in de Polder, een beheersdag, een uitstap naar iets verdere bestemmingen, een cursus, de Dag van de Natuur, een kinderactiviteit, ...

We hechten ook de nodige aandacht aan informatieve artikels. Zo zal u elke keer een artikel vinden van Terry Mariën over een plant die groeit en bloeit in de Hobokense Polder.

We kregen doorheen de maanden talloze foto's van meerdere deelnemers aan activiteiten. We smukken het tijdschrift graag op met een selectie van dit beeldmateriaal. Danielle Van Nieuwenhuyse zal telkens enkele leuke haiku's aanleveren. Haiku = Japanse dichtvorm bestaande uit drie regels van samen 17 lettergrepen.

Maar ook studie van de natuur in onze afdeling - en dan vooral in ons mooi natuurgebied Hobokense Polder - vinden we belangrijk. U wordt steeds geïnformeerd over vogel- en vlinderwaarnemingen, planteninventarisaties, ...

Maar... een tijdschrift zonder naam. Daar zouden we vanaf 2006 graag verandering in brengen.

Uw suggestie voor een naam is welkom. Bezorg uw voorstel aan Wim Mertens, 03/216 93 62 of via mail: wim.a.mertens@skynet.be

Als uw voorstel wordt gekozen, bezorgen we u een fijn culinair geschenk.

Een open afdeling, een open bestuur, ...

... ook u bent welkom !

Eénmaal per maand is er bestuursvergadering. Naar aloude gewoonte behouden we hiervoor een vaste datum, nl. de derde woensdag van de maand.

De data voor dit najaar zijn: **woensdag 19 oktober, 16 november en 21 december**, telkens om 19.30 u in zaal Moretus, Berkenrodelei, Hoboken.

Kom gerust eens af met uw suggesties, bemerkingsen, ... of gewoon om eens te komen luisteren.
Welkom !!!

Watervogeltellingen in de Hobokense Polder

In functie van de **internationale waterwildtellingen** zullen ook dit najaar weer de watervogels in de Hobokense Polder en langs de Schelde geteld worden. Vanaf oktober 2005 tot en met maart 2006 zal men in gans Europa op vastgelegde data één maal per maand alle watervogels tellen. De coördinatie hiervan gebeurt door het IWRB (International Waterfowl Research Bureau).

Deze tellingen vormen tevens een ideaal moment om meer te leren over deze vogels, vandaar dat we dan ook alle geïnteresseerden uitnodigen om mee te komen tellen.

Afhankelijk van de weersvoorspellingen zal er zaterdag of zondag geteld worden en dit op volgende weekends:

15/16 oktober, 12/13 november, 17/18 december 2005
14/15 januari, 18/19 februari en 18/19 maart 2006

tafeleend

Ben je ook geïnteresseerd om deel te nemen, gelieve dan telkens de vrijdag voor het weekend een seintje te geven aan André Van Langenhove (tel. 03/288 00 81 na 18.00u).

Om een idee te geven van wat er vorig jaar allemaal geteld werd, kan je hiernaast een **tabel met de waarnemingen van oktober 2004 t.e.m maart 2005** terugvinden.

soort	oktober	november	december	januari	februari	maart
aalscholver	6	4	3	4	2	27
bergeend	6	9	1	27	31	41
blauwe reiger	3	2	1		1	1
bonte strandloper			36		52	14
Canadese gans	75	2	60	50	32	16
kievit	10	188	386	187	80	67
knobbelzwaan			2	2	2	2
krakeend	7		36	10	29	45
kuifeend				2	25	74
meerkoet	4	6	6	4	8	
nijlgans	2			2		2
nonnetje						4
pijlstaart	3			4	18	39
scholekster			2			1
slobeend				8	23	48
tafeleend				2	63	98
wintertaling	9	79	211	108	74	43
wilde eend	9	44	61	74	64	72
witgatje	4		3	4	2	3
grote zilverreiger	1					

Vogelwaarnemingen in de Hobokense Polder van januari tot einde juli 2005

Het was weer een normale winter met wel iets te weinig water om net alles onder water te zetten, zodat in het voorjaar de plassen weer snel kwamen droog te staan. Dit is weer voor een ander deel van de vogels goed en niet voor watervogels. Hieronder zie je een klein overzichtje van de waargenomen soorten.

Aalscholver: verschillende malen is deze vogel waargenomen, (70) overvliegend in de Graspolder en van juli een vaste gast op het Broekskot met een max. van (9) stuks op 19 juli (verschillende waarnemers: DJ, ADS, AD, AVL, WM, MT).

Bergeend: deze mooie vogel werd ook zeer geregeld gezien op de verschillende plassen, met een max. van (21) op 9 februari, (DJ, ADS, AD, AVL).

Blauwe reiger: deze komt geregeld vissen in het Broekskot (vele waarnemers).

Boomkruiper: verschillende waarnemingen in het populierenbos (DJ, ADS, AVL).

Bosrietzanger: eerste waarneming op 22 april (DJ).

Bruine kiekendief: deze werd waargenomen in de Graspolder, (1) ex. (AVL).

Buizerd: ook deze vogel kan je geregeld zien vliegen boven de

polder (vele waarnemers).

Canadese gans: komt meer en meer voor in het gehele terrein als broedvogel, maar ook als overwinteraar. (23) stuks op 18 maart (DJ, AD, AVL).

Gierzwaluw: eerste waarneming op 24 april (DJ).

Dodaars: werd voor het eerst dit jaar waargenomen op 16 maart (1) ex. En vanaf maart geregeld te zien op alle plassen, (DJ, ADS, AD, AVL, MT).

Ekster: in de wintermaanden kan men er veel zien in heel het gebied op 21 februari een (70) ex. (DJ).

Groenpootruiter: met de lage waterstand was ook deze vogel terug

op de droog gevallen stukjes (2) op 24 juli (AVL).

Houtsnip: verschillende waarnemingen van deze zeer schuwe vogel telkens (1) ex. In de maanden maart en april, (AD, MG).

Ijsvogel: deze mooie vogel broedt al vele jaren in het gebied en is dus geregeld te zien op de plassen, dit jaar zelfs 4 tegelijk op (24 juli) door vele waarnemers (DJ, ADS, AD, AVL, MT, RT, LS).

Kievit: deze broedt ook al vele jaren in het gebied en zeker als de winter wat zachter is en er niet zoveel water staat; (32) op 12 maart langs de Schelde (kalenderwandeling) en vele waarnemingen in het gebied, (DJ, ADS, AD, AVL, MT).

Knobbelzwaan: er werden 2 ex. gezien in het voorjaar vanaf 12 maart (kalenderwandeling).

Koekoek: werg gehoord en gezien op 2 mei door (AVL) nadien geregeld te horen en te zien, vele waarnemers.

Koperwiek: er werden er (8) geteld in de Graspolder op 18 maart (AVL) en (19) op 21 maart (AVL).

Krakeend: deze is heel het jaar te zien op de plassen met een max. van (36) ex. op 24 april (DJ); andere waarnemers waren (ADS, AD, AVL, MT, RT, LS).

Kuifeend: deze is ook al vele jaren broedvogel in het gebied, dus ook vele waarnemers (DJ, ADS, AD, AVL, MT) maar een top op 21 maart van 14 ex.

Lepelaars: deze vogel komt nu al verschillende jaren in het gebied voor om hier hun jongen te leren vissen. Vanaf 3 juli waren ze te zien op het Broekskot met een piek op 21 juli van (29) ex. (AVL) en tot 1 augustus nog te bewonderen (16) ex. (MT).

Meerkoet: een vrij algemene vogel; op 12 juli zaten er op het Broekskot (34) ex. (AVL).

Nijlgans: deze vogel werd enkele weken gezien op het Broekskot in de maanden maart en april, telkens (2) ex., vele waarnemers.

Nachttegaal: werd gehoord en gezien op 2 mei door (AVL), en als broedvogel in het gebied kun je hem dus telkens goed horen.

Pijlstaart: deze vogel komt ieder jaar terug naar de polder om te rusten en zich klaar te maken om

verder naar het zuiden te vliegen, dit jaar werden ze gezien vanaf 9 februari tot en met maart, max. op 21 februari een 18 ex. door (DJ).

Ransuil: deze zeer schuwe vogel komt ook voor als broedvogel maar laat zich niet zo dikwijls zien, (1) ex. (AVL).

Slobeend: vanaf januari konden we ze bewonderen op het Broekskot met (9) ex. (DJ, ADS) de maanden nadien werden ze gezien door vele mensen, (AD, AVL, RT, LS, MT) en met een piek op 18 maart met (29) ex. (DJ).

Smient: deze watervogel komt af en toe in het gebied wat rusten maar is zeker niet algemeen voor de polder (2) stuks op 12 maart tijdens de kalenderwandeling.

Sperwer: is ook een veel geziene vogel en er zijn dus ook vele waarnemingen gedaan, eerste waarneming al jagend lang de Schelde op 12 maart. Nadien is deze geregeld waar te nemen in het gebied omdat ze er ook broeden: 2 koppels.

Tafeleend: werd voor het eerst dit jaar gezien op 21 februari (1) ex. (DJ), met een max. op 16 maart van (28) stuks (DJ), hier ook vele waarnemers (ADS, AD, AVL, MT).

Tjiftjaf: eerste waarneming op 16 maart door (DJ).

Veldleeuwerik: deze werd waargenomen in de Graspolder tijdens de kalenderwandeling van 12 maart (1) ex.

Visdiefje: deze zeer elegante vogel komt ook bijna ieder jaar even langs. Eerste waarneming op 18 juli (1) ex. (AD), en nadien nog door vele anderen gezien met een max. van (3) ex. op 21 juli (AVL), andere waarnemers waren (DJ, ADS, RT, LS, MT).

Waterhoen: ook zeer veel voorkomend, maar een top van (10) ex. op 20 juli (AVL).

Wilde eend: deze eend is heel het jaar goed te zien op de verschillende plassen.

Wintertaling: deze eend komt ook zeer veel voor in het gebied en zelfs langs de Schelde met op 12 maart (85) ex. tijdens de kalenderwandeling.

Wielewaal: deze zeer gekleurde vogel was voor het eerst te horen dit jaar op 3 juli door (AD).

Witgatje: deze leuke vogel is ook heel dikwijls te zien en zeker dit jaar met een iets droger voorjaar. Eerste waarneming was op 19 juli. Nadien bijna iedere dag te zien op de verschillende plassen en met een top van 10 op 27 juli door (DJ) de andere waarnemers waren (ADS, AD, AVL, RT, LS, MT).

Waarnemers:

AD: Andre Driesen, ADS: Ann De Smedt, AVL: André Van Langenhove, DJ: Danny Jonckheere, RT: Ria Thys, LS: Luk Smets, MG: Marcel Geleyn, MT: Mon Timmers

Lepelaars in de Hobokense Polder

Danny Jonckheere en Ann De Smedt

Al vele jaren worden er vogels geobserveerd in de Hobokense Polder. Nadat de kijkhut aan het Broekskot geïnstalleerd werd in 1999, is het aantal watervogels gevoelig gestegen.

Eén van de frequente zomergasten op het Broekskot van de laatste jaren is de lepelaar (*Platalea leucorodia*). Vorig jaar werd er een maximum van 33 lepelaars geobserveerd. Dit jaar telden we 29 stuks van deze prachtige vogel op 21 juli.

Deze vogels broeden voornamelijk in Nederland (o.a. Naardermeer, Oostvaardersplassen, Terschelling), maar sinds enkele jaren ook in België (o.a. in het Zwin en nabij het Antwerps havengebied). In 2004 werden er zelfs meer dan 10 jongen geboren! Moerassen en kustpolders vormen hun belangrijkste broedgebieden. De lepelaars maken hun

nesten in het riet en in wilgenbosjes langs de kant van het water, maar starten hun nestbouw enkel wanneer er voldoende voedsel is om de jongen te voeden. Hiervoor leggen ze afstanden van 30 à 50 km af. Het broedsucces hangt af van de weersomstandigheden. Als het gedurende een lange periode nat en koud is, zullen er heel wat jongen sterven. Na vijf weken verlaten de jongen hun nest en vliegen ze mee naar de voedselgebieden. Dit gebeurt meestal in de maanden juli en augustus. Op zoek naar geschikte voedselgebieden komen ze o.a. in de Hobokense Polder en Blokkersdijk terecht. Regelmatig kan je een gesjierpent geluid horen dat afkomstig is van de jongen die naar voedsel bedelen bij één van de ouders. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit zeer kleine visjes (< 10 cm) zoals bv.

stekelbaarsjes en garnalen. Lepelaars zoeken hun eten op de tast in 20 tot 40 cm diep water door gebruik te maken van hun zeer gevoelige snavel, waarin zich vele zenuwen bevinden. Al zwaaiend met hun bek stappen zij rustig verder in het water. Indien zij op een visje stoten, houden ze hun snavel met een schok stil, happen naar het visje dat vervolgens in de lucht gegooid wordt en naar binnen gewerkt wordt. De lepelaars vissen meestal in groepjes zodat ze de visjes kunnen opjagen en de vissen een veel gemakkelijkere prooi worden. Zowel overdag als 's nachts wordt er door deze vogels naar voedsel gezocht. Vanuit de kijkhut kan je hen fantastisch observeren en met een beetje geluk zit er nog een grote of kleine zilverreiger tussen !

Natuurgebied Hobokense Polder

[home](#) [historie](#) [problematiek](#) [soorten](#) [kaarten](#) [zichten](#) [links](#) [sponsors](#) [kalender](#) [nieuws](#) [werking](#)

[andere gebieden in de buurt](#)

Welkom op de website van Natuurpunt Hobokense Polder www.hobokensepolder.be

Natuurpunt Hobokense Polder heeft een nieuwe eigen website. Via aanklikbare kaarten kan je inzoomen om via foto's een blik te werpen op de natuurpareltjes. Tal van historische kaarten en oude foto's leren je de geschiedenis van dit gebied kennen. Ook de problematiek van ons natuurgebied komt uitgebreid aan bod. Uiteraard vind je er ook de agenda van activiteiten van Natuurpunt Hobokense Polder.

De nieuwe website van Natuurpunt Hobokense Polder zal nooit af zijn, er wordt voortdurend aan gewerkt. De website is organisch gegroeid, en zeker niet altijd even overzichtelijk of toegankelijk. Je zult er misschien enige tijd moeten doorstruinen, voor je plekje, hegetjes en kantjes vindt die je wat zeggen.

Zo is de Hobokense Polder ook: 170MegaHectareBits biologisch waardevolle informatie, gewonnen en gevormd na een ferme strijd tegen onverschilligheid en vervuiling. De website is een hulde aan al die vrouwen en mannen die het mogelijk hebben gemaakt dat we nu deze geweldige plek kunnen ontdekken. Hopelijk draagt de website bij tot respect voor en genot van één van de grootste dierentuinen van Antwerpen.

Onder het hoofdstuk **historie** kan je in 4 tijdperken volgen wat dit gebied zoal heeft moeten doorstaan om tot zijn huidige vorm te komen.

Onder het hoofdstuk **problematiek** vind je de moeilijkste thema's waarop we in dit gebied moeten letten.

Onder het hoofdstuk **soorten** vind je groepen zoals amfibieën, vlinders, fauna, paddestoelen, vogels. De bedoeling is dat deze beetje bij beetje een fotoboek worden van wat je in de Polder kan ontdekken.

Onder het hoofdstuk **kaarten** vind je uiteenlopende info zoals hoogtekarten, wandelkaarten, oude luchtfoto's.

Onder het hoofdstuk **zichten** kan je de belangrijkste delen van het gebied aanklikken en zo kom je op foto's én de bespreking van de fauna in die deelgebieden.

Onder het hoofdstuk **kalender** vind je onze activiteiten en kalenderverslagen.

Onder het hoofdstuk **werking** een paar zaken die je ook onder vorige hoofdstukken zal vinden, maar vooral ook verschillende contactpersonen.

De meeste foto's en afbeeldingen zijn te vinden als je doorklikt in de hoofdstukken **soorten**, **historie**, **zichten** en **kaarten**.

Natuurpuntkalender 2006

Deze kalender kwam tot stand in samenwerking met de Bond Verantwoorde Natuurfotografie. 13 schitterende foto's waarin het Vlaams natuurschoon op een prachtige manier aan bod komt.

Formaat 34 x 23 cm (open dus 34 x 46 cm)

Prijs: 7,50 euro. Bestellen kan door betaling van het juiste bedrag, op onze rekening, met vermelding "kalender 2006" + aantal.

Ook verkrijgbaar bij André Driessen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, tel 03/829 19 10

Geneeskrachtige planten in de Hobokense Polder Terry Mariën

Een nieuwe start: van Whop naar Natuurpunt Hobokense Polder, een nieuw begin voor ons tijdschrift, een nieuw begin voor mezelf: het schrijven van de plantenrubriek.

Witte dovenetel

1. Naamverklaring

1.1. Wetenschappelijke naam: *Lamium album* L.

Lamium komt van het Grieks Lamos, wat keel betekent. De vorm van de bloemkroon lijkt op een keel of een muil.

album komt uit het Latijn en betekent wit.

L. komt van Carolus Linnaeus (° 1707 - † 1778). Hij heeft gezorgd voor een ordening van de indeling van de planten.

1.2. Officiële Nederlandse naam: witte dovenetel

wit: uiteraard om de kleur (er bestaat ook gele en paarse dovenetel)

dovenetel: de bladeren lijken op deze van de brandnetel maar zijn 'doof', ze branden niet.

1.3. Streeknamen:

suikernetel, zoete brandnetel: de bloem bevat veel nectar.

zuigbloem : kinderen zogen vroeger de honing uit het onderste gedeelte van de bloem.

melkbloem: omwille van de melkwitte bloemen.

Adam en Eva: als men de plant ondersteboven keert, ziet men op de bodem van de bovenlip van de bloemkroon de twee lange meeldraden als twee menselijke figuren naast elkaar liggen.

2. Vindplaats

De witte dovenetel is **algemeen voorkomend** en groeit bij voorkeur enigszins beschut onder hogere planten zoals struiken en bomen. Hij groeit vooral langs de kant van wegen, hagen en muren op een koele en vochtige omgeving.

Men vindt hem evenals de brandnetel op een **stikstofrijke omgeving** (ruigtes, stortplaatsen, omgeving van woningen, waar vee wordt gehouden, ...).

3. Beschrijving

3.1. Familie: familie der lipbloemigen

Zeer vele soorten hebben ondergrondse of bovengrondse **kruipende stengels**.

Alle soorten in deze familie dragen de **bladeren kruisgewijs** en hebben **vierkante stengels**. Bijna alle soorten zijn kruidachtige planten (behalve tijm-, rozemarijn- en lavendel-geslacht: zij hebben houtachtige stengels).

De bloemen staan bijna altijd schijnbaar in kransen om de stengel. De meeste bloemen zijn duidelijk tweelippig. Het **vruchtbeginsel is altijd in vieren gedeeld** (zo ook bij de familie van de ruwbladigen, doch hier staan de bladeren niet kruisgewijs). De vrucht rijpt in de kelk (die zich bij sommige soorten sluit), totdat de vier dopvruchtjes rijp zijn.

3.2. Plant

De witte dovenetel is een **forse plant** (30-60 cm) met grote witte, geelachtig witte of soms zacht roze bloemen. Op de **onderlip** is er een zwak geel of **bruin honingmerk**. De **helmknoppen** zijn zwart. De **bladeren** zijn eivormig, met een **scherp gezaagde rand**. Van de onderste bladeren is de voet hartvormig of afgeplat.

3.3. Bestuiving en verspreiding

Met hun grote huifvormige bovenlip zijn de bloemen bijzonder geschikt voor het ontvangen van **hommels** met lange tongen. Ze kruipen tot halweg de bloem en zo wordt hun rug met stuifmeel beladen. Dit stuifmeel komt dan weer terecht op de stamper van de volgende bloem.

Aardhommels bijten gewoon gaten in de kroon en 'stelen' zo hun voedsel.

Na het slijten van de vierdelige rijpe vrucht zijn de deelvruchtjes voorzien van een wittig vachtje. De **mieren** zijn belust op de olie in dat vachtje, slepen de zaden weg en zorgen aldus voor de verspreiding.

4. Geneeskracht

Witte dovenetel

* **werkt bloedzuiverend, samentrekkend, ontstekingsremmend, bloedstelpend,..**

Kruidenthee van de gehele plant (zonder de wortel): maximum 4 -8 weken, dan rustpauze.

Doe een theelepel gedroogde kruiden in een kop, giet er kokend water over, laat drie minuten trekken en filter. Drink deze kruidenthee (eventueel gezoet met honing) twee tot drie keer per dag, een half uur na de maaltijden (om de spijsvertering niet te verstoren).

* **regelt de darmwerking zowel bij diarree als bij verstopping.**

* **stilt baarmoederbloeding en witte vloed.**

* **regelt de maandstonden (normaliseert bij stoornissen en te vroegtijdige maandstonden)**

* **bij aandoeningen van de urinewegen (pijn en/of voortdurende aandrang tot urineren).**

* **bij onzuiverheden van de huid, huidaandoeningen en jeugdige acné.**

Baden

Week 100 gr witte dovenetel 12 u in 5 liter water.

Nadien verwarmen, zeven en bij het badwater voegen en ongeveer 20 minuten baden.

Dit in combinatie met 1 tas thee van de witte dovenetel per dag.

* **bij vrouwenklachten (baarmoeder, menstruatie, urinewegen, nieren,...)**

BELANGRIJK : het is NIET de bedoeling dat we deze planten gaan plukken in de Hobokense Polder; enerzijds om ons plantenbestand te vrijwaren, anderzijds omwille van de soms giftige ondergrond (sommige plekken zijn voormalig stort Vandenbossche).

Al deze kruiden zijn te verkrijgen in de natuurvoedingswinkel, of je kan ze zelf kweken.

Paddenrapers gezocht !

De voorbije jaren hebben we met succes **paddenoverzetacties** georganiseerd in de omgeving van de Hobokense Polder. We haalden zelfs de pers met onze inspanningen en konden mede daardoor rekenen op enkele nieuwe gezichten die de padden en kikkers op hun liefdespad een warm hart toedragen.

Ook in 2006 hebben we jullie hulp nodig om onze padden en kikkers weer veilig de straat te doen oversteken. Vanaf februari tot einde maart worden er dagelijks bij de juiste weersomstandigheden padden, kikkers en salamanders overgezet.

Interesse om in die periode ook eens een avond van de partij te zijn?

U kan zich nu al melden bij Jeannine Nielandt: 03/887 85 65 of Terry Mariën: 03/828 53 28.

VLOS 17

Op **zondag !!!! 11 december** gaat de zeventiende editie van de Vlaamse Ornithologische Studiedag (VLOS) door in de Elisabethzaal op het Astridplein te Antwerpen. De dag begint om 9 u. Het morgenthema gaat over verplaatsingen van vogels in de breedste zin van het woord, met o.a. voordrachten over halsringonderzoek van Canadese ganzen en over verplaatsingen van sternenkolonies en zwartkopmeeuwen. In de namiddag worden zowel lopende projecten als onderzoek voorgesteld. Het volledige programma komt op

de website van Natuurpunt te staan, en wordt ook nog verspreid via Natuur.Oriolus.

Inschrijven kan bij Frederic Van Lierop via een miltje naar frederic.vanlierop@natuurpunt.be, telefoneren naar 015/29.72.76 of een fax sturen naar 015/42.49.21. Gelieve ook te vermelden of u al dan niet een lunch wil (2,5 euro). Deze lunch wordt ter plaatse betaald. Inschrijven kan tot 1 december, wie daarna inschrijft moet zelf voorzien in een maaltijd

*Nu herfstbladeren
tot in de kamer waaien
sluit ik de ramen*

Clara Timmermans

Behaag..Natuurlijk 2005, een actie van Natuurpunt en het district

Waarom streekeigen groen ?

Hagen, houtkanten en bomenrijen zijn in ons cultuurlandschap vaak de enige verbindingswegen tussen de overgebleven natuurgebieden. Gemengde hagen en houtkanten in landelijke gebieden en privé-tuinen kunnen samen groene linten vormen en zo gedeeltelijk zorgen voor vervanging van de verdwenen struwelen, houtkanten en hakhoutbosjes. Op deze wijze zal de waarde van het landschap zowel voor plant en dier als voor de wandelaar verhogen.

De voordelen van streekeigen groen tegenover uitheems (sier-)groen zijn immers talrijk. Streekeigen bomen en struiken groeien sneller, zijn beter bestand tegen de grillen van ons klimaat en allerlei ziekten... en zijn heel wat vriendelijker voor uw portemonnee.

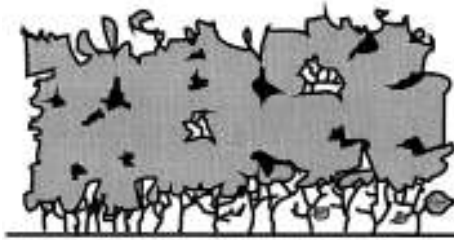
Welke planten?

I. Haagpakketten:

Er worden 10 verschillende pakketten aangeboden, naargelang de ruimte die u wenst te beplanten. Het plantgoed van pakketten 1 tot 10 is tussen 80 en 100 cm hoog. De prijzen van de pakketten liggen door de massale samenaankoop veel lager dan de kleinhandelsprijs. Bovendien leert de ervaring ons dat door de boomkweker zeer degelijk plantmateriaal geleverd wordt.

wilde kardinaalsmuts

Pakket 1: Houtkant

Wie over voldoende ruimte beschikt (een strook van ongeveer 20 m lang en 3 m breed), kan zich aan een houtkant wagen. Het onderhoud is zeer beperkt: een kapbeurt om de 5 à 10 jaar.

Soorten: zomereik, es, winterlinde, zoete kers, vogelkers, lijsterbes. 12 planten: 6 soorten, 2 planten per soort. Goed voor 20 m. **Prijs: 4,5 euro**

Pakket 2: Houtkant natte en moeilijke gronden

Een houtkant als pakket 1, maar met soorten die bestand zijn tegen een vochtige bodem.

Soorten: zwarte els, grauwe wilg, schietwilg, boswilg, Gelderse roos en es. 12 planten: 6 soorten, 2 planten per soort. Goed voor 20 m. **Prijs: 4,5 euro.**

Pakket 3: Geschoren (doornloze) haag

Een echte omheiningshaag, waarvan de hoogte afhankelijk is van zijn functie. Deze haag wordt meestal twee maal per jaar gesnoeid: voor en na de zomer. Daardoor kan men de haag de gewenste vorm geven, zodat deze weinig ruimte inneemt. Bloemen en bessen krijgen echter geen kans uit te groeien.

Soorten: wilde liguster, veldesdoorn, rode kornoelje, haagbeuk en Gelderse roos. 25 planten: 5 soorten, 5 planten per soort. Goed voor 8 m. **Prijs: 9 euro.**

Pakket 4: Doornhaag

Ondoordringbare haag voor afscherming. Minimale snoei voor bloem en vruchtvorming.

Soorten: sleedoorn, meidoorn, egelantier, hondsroos. 4 soorten, 6 planten per soort, totaal 24 planten. Goed voor 8 m. **Prijs: 8 euro.**

Pakket 5: Bloesem- en bessenhaag

Een pakket met bloeiende en bessendragende struiken. Door minimale snoei in het najaar om de 2 jaar zullen de struiken uitbundig bloeien en vruchten dragen, wat heel wat vogels aantrekt. Door de variatie in soorten is bloei verzekerd tot in de zomer. De haag kan naargelang het snoeiritm 1 à 2 m breed worden.

Soorten: sleedoorn, meidoorn, Gelderse roos, rode kornoelje, sporkehout en wilde kardinaalsmuts. 6 soorten, 4 planten per soort, totaal 24 planten. Goed voor 8 m. **Prijs: 8 euro.**

Pakket 6: Veldesdoornhaag

bestaande uit één plantensoort, geschikt als geschoren tuin-afrastrering. Ondanks de naam heeft deze haag helemaal geen doornen of stekels. De Veldesdoorn wordt ook Spaanse aak genoemd. Mooi fijn blad met opvallende herfstkleur. Daar deze plant vrij humusrijke grond vraagt, is hij minder geschikt voor echte zandgronden.

Soort: veldesdoorn - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 9 euro.**

Pakket 7: Haagbeukenhaag

Bekende boerenerfhaag, wordt meestal op 1,5 m geschoren, voor en na de zomer. Niet te verwarren met een haag van (rode) beuk.

Soort: haagbeuk - 25 planten. Goed voor 6,25 m. **Prijs: 14 euro.**

haagbeuk

sleedoorn

Pakket 8: Meidoornhaag

Haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als geschoren tuinafstering. Deze sterk doornige plant komt ook tot bloei, indien hij kortgeschoren gehouden wordt. De witte bloemen worden als nectarproducenten bezocht door veel insectensoorten. De rode bessen worden gegeten door allerlei vogelsoorten zoals onze wintergasten Kramsvogel en Koperwiek.

Soort: eenstijlige meidoorn - 25 planten. Goed voor 6,25 m. Prijs: 9 euro.

meidoornbessen

Pakket 9: Beukenhaag

Haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als geschoren tuinafstering. Breed eivormig blad is helder groen in het voorjaar en wordt donkerder bij het ouder worden. Het bruine herfstblad blijft tot het voorjaar aan de plant, zodat de haag ook in de winter een tamelijk goede visuele afscherming vormt. Daar we het natuurlijk karakter van onze planten sterk willen promoten, leveren we uitsluitend de groene natuurlijke variant en niet de rode kweekvorm.

Soort: beuk - 25 planten. Goed voor 6,25 m. Prijs: 15 euro.

Pakket 10: Vogelbosje

Dit minipakket is bedoeld voor wie geen haag wenst te planten, maar een hoekje vrij heeft voor een klein bosje, een ideaal nestplaatsje voor onze vogels.

Soorten: sleedoorn, meidoorn, Gelderse roos, rode kornoelje, sporkehout en hazelaar. 6 soorten, 2 planten per soort, totaal 12 planten. Prijs: 4 euro.

gelderse roos

II. Knotwilg

Een mooie landelijke knotwilg bekomt u door het aanplanten van een knotwilgpoot. Dit is een tak afgehakt van een andere knotwilg, ongeveer 2,5 m lang en 4 tot 6 cm doorsnede. Indien deze poot ongeveer 60 cm diep wordt geplant, zal ze uitgroeien tot een volwaardige knotwilg. **Prijs: 2 euro.**

III. Klimplanten

Klimplanten zijn helemaal in. Ze groeien en bloeien tegen muren, schuttingen en hekkwerken, en zijn ideaal om dit soort constructies te verfraaien en te verlevendigen. Je hebt ze in alle mogelijke variëteiten: prachtig bloeiende, groenblijvende, geurende, ...

Klimplanten "wortelen" niet in de muur. Alleen op oudere en verweerde muren of bij gescheurd en afbrokkelend pleisterwerk kan het gebeuren dat zich wortels ontwikkelen die gebruik maken van de voedingsstoffen in de spleten en zo schade aanrichten.

Volgende planten worden aangeboden:

bosrank : 3 euro/stuk

wilde kamperfoelie : 3 euro/stuk

hop : 3 euro/stuk

bosrank

boswilg

Hoe bestellen ?

Heel eenvoudig ! De bestelling kan u plaatsen in de Infowinkel, Kapelstraat 3 Hoboken of het districtshuis, Bist 1 Wilrijk en dit **tot vrijdag 21 oktober 2005**, samen met de betaling.

Wanneer afhalen ?

Op **zaterdag 26 november tussen 12 en 14 uur** kan u uw bestelling afhalen op het nieuw stedelijk serrecomplex, Neerlandweg te Wilrijk. Bij het afhalen ontvangt u van Natuurpunt een folder met planten- en snoeitips, afstandsregels en een beschrijving van het plantgoed.

Info

Folders met plantbeschrijvingen en onderhoudtips zijn te verkrijgen in de bibliotheek en op het gemeentehuis. Eveneens als pdf-bestand af te laden op de website: www.natuurpunt.be/behraag

meidoornbloesem

Vogels voeren en beloeren

Natuurpunt Hobokense Polder doet mee ! En jij ?

Met extra aandacht naar je vogels in de tuin kijken loont echt de moeite. Natuurpunt is erg geïnteresseerd in de aantallen en soorten vogels in je tuin. Reeds enkele winters verzamelt Natuurpunt waarnemingen van vogels die de voederplaatsen bezoeken.

Met onze afdeling willen we dit jaar deze actie, die niet alleen nuttig, maar ook heel leuk en educatief is, ondersteunen. We doen dan ook een warme oproep naar onze leden-gezinnen om deel te nemen. Trouwens gezinnen met kinderen maken kans op een fijne beloning (zie Hits voor kids)!

Waaruit bestaat de actie in onze afdeling?

- 1) Je kan deelnemen aan de korte **curcus Vogels in de tuin** in januari/februari 2006. Meer info blz. 8
- 2) Onze kids kunnen een prachtige **Vogelvoederkrans** maken op zondag 4 december. Meer info in onze kalender blz. 7 en op de kinderbladzijde blz. 22.
- 3) Je kan reeds vanaf nu deelnemen aan de **tellingen van tuinvogels**. Om mee te doen heb je slechts een voederplaats nodig en de energie om die plaats dagelijks of wekelijks een kwartiertje in het oog te houden, je bezoekers te beloeren en in een schriftje de soorten die je op en rond

de voederplaats ziet scharrelen, op te schrijven.

Noteer de waarnemingen wekelijks op het waarnemingsformulier, een weekje overslaan is echt geen ramp. Mogen wij je vragen om op het einde van iedere maand je waarnemingen naar onze afdelingverantwoordelijke op te sturen? Het vereenvoudigt de verwerking van al de gegevens en geeft een mooi beeld van de tuinvogels in onze afdeling.

Een **waarnemingsformulier** vind je op blz 23. Je kan bijkomende exemplaren downloaden op onze website www.hobokensepolder.be of telefonisch aanvragen bij Ria Thys, 03/289 73 66 - J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar. Je kan op dit nummer ook terecht om een **folder** te bekomen met nuttige wetenswaardigheden om je te ondersteunen bij het tellen

4) Je kan deelnemen aan het **nationaal telweekend op 4 en 5 februari 2006**. Ook hiervoor vind je een speciaal telformulier op blz 24. Dankzij deze tellingen krijgen we een goed idee over hoe de vogelpopulatie in een gemiddelde Vlaamse tuin eruit ziet.

5) In onze afdeling bieden we producten te koop aan die aansluiten bij het project Vogels voeren en beloeren: **voederpotjes, tuinvogelzoekkaarten, voedertafels**. Meer info hiernaast bij de rubriek: Te koop

Te koop !

Tuinvogelzoekkaart: 2 euro

Een oplooibare geplastificeerde zoekkaart, waarop zowat alle tuinvogels voorkomen. Heel handig en leuk.

Voedertafel

Wens je een voederplaats aan te leggen in je tuin ... dan kan een **voedertafel** van Natuurpunt het ideale vertrekpunt vormen: een **klein model (29x26x23 cm)** kost voor leden **10 euro**, voor het **groot model (40x32x26 cm)** betaal je als NP-lid **12,50 euro**

Voederpotjes : 3 euro

Deze producten kunnen besteld worden bij Luk en Ria Smets-Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar Tel. 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be Ze worden in Hoboken en Antwerpen 2020 gratis aan huis geleverd ca. 2 à 3 weken na de bestelling. Woont u niet in Hoboken of 2020 ? Dan dienen we wel verzendingskosten aan te rekenen.

Tabel 2: Top-10 van de meest frequent voorkomende vogelsoort op voederplaatsen (periodes december-maart 2001, oktober 2001-maart 2002, oktober 2002-maart 2003 en oktober 2003-maart 2004).

	Soort	2003-2004	2002-2003	2001-2002	2000-2001
1	Merel	98 %	99 %	99 %	99 %
2	Koolmees	98 %	97 %	97 %	98 %
3	Roodborst	95 %	95 %	92 %	92 %
4	Pimpelmees	88 %	87 %	89 %	87 %
5	Turkse tortel	83 %	75 %	81 %	78 %
6	Vink	82 %	71 %	77 %	73 %
7	Heggenmus	79 %	71 %	74 %	71 %
8	Huisemus	72 %	75 %	73 %	70 %
9	Ekster	68 %	66 %	65 %	62 %
10	Winterkoning	57 %	61 %	60 %	58 %

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Het natuurgebied de Hobokense Polder is reeds jarenlang een flink bezocht gebied met een hoge maatschappelijke en ecologische waarde. Mede dank zij de onderhouds- en beheerswerken van onze enthousiaste beheersploeg is het dan ook een pareltje geworden. Maar een natuurgebied beheren kost geld. Vandaar dat we de handelaars in onze regio de kans geven ons te sponsoren met als tegenprestatie 4 x een vermelding in ons ledenblad.

Met het verkregen geldbedrag gaan we binnenkort in de Hobokense Polder een wandelpad toegankelijk maken voor rolstoelgebruikers en hen eveneens de mogelijkheid bieden om vogels te observeren vanaf een aangepast Kijk-punt.

André Driesen, onze verantwoordelijke Propaganda, bezocht onderstaande handelszaken en wist hen te motiveren om een geldelijke ondersteuning te verlenen. Bedankt, André, voor je blijvende inzet en proficiat!

Fietsenwinkel Hobobikes bvba, Kapelstraat 137 2660 Hoboken Tel. 03/ 827 58 47
Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90
Firma Procap, Plastics dopjes, Schroeilaan 15 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00
Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96
N.V. Van Den Heede, onderhoudswerken aan schoorstenen, Reepstraat 98 9170 Sint-Gillis-Waas Tel. 03/777 61 89
Bvba Javebo, J. Stormstraat 29 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05
Schrijnwerkerij Denayer, Hertog Van Brabantlei 47 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28
Meubelmakerij Denayer, Hertog Van Brabantlei 47 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28
Drukkerij Frank Rypens, P.V.D. Eedenstraat 45 2660 Hoboken Tel. 03/827 84 14
Bacob-Dexia Bank, Kioskplaats 62 2660 Hoboken
Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50
Taverne De Zwaan, Statielei 76 2640 Mortsel Tel. 03/440 65 23
Loodgieter De Lauwer, Den Haaglaan 90 2660 Hoboken Tel. 03/825 42 85
Beenhouwerij Van Der Keere, Kapelstraat 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01
Naturam bij Tony Mertens, Boomsesteenweg 672 2610 Wilrijk Tel. 03/821 03 90

Recupereer uw lidgeld !

De nieuwjaarsperiode is traditioneel ook de periode van vernieuwing van lidgeld. Veel mensen stellen zich hierbij de vraag of ze niet moeten bezuinigen. Zouden ze het lidgeld nog wel betalen ? Onze actieve werking bewijst dat uw lidgeld geen verloren uitgave is. Maar weet u dat u gemakkelijk uw lidgeld kan recupereren ? Vertoon van uw lidkaart geeft u immers recht op korting in verschillende winkels:

Natuurpunt Winkel Turnhout, Graatakker 11, Turnhout: boeken en optiek 10 % ledenkorting

Natuurpunt Winkel Ekeren (lokaal verkooppunt) Steenstraat 25, 2180 Ekeren: beperkt gamma Natuurpunt Winkel, optiek enkel op afspraak, 10 % ledenkorting

Schoenen Torfs: Abdijstraat 22, Antwerpen. Als lid van Natuurpunt

krijgt u vanaf nu 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs!

De voorwaarde is dat u een paar oude schoenen meebrengt. Uw oude schoenen gaan dus niet op de afvalberg, maar krijgen een herstelbeurt en een nieuw leven. De totale opbrengst van de actie schenkt de winkel aan Natuurpunt voor de aankoop en het beheer van de Hobokense Polder! Vergeet dus zeker uw lidkaart niet als u gaat winkelen.

AS-Adventure, Boomsesteenweg 666, Wilrijk: buitensport- en kampeerbenodigdheden: 5 % korting.

De Berghut, Plezantstraat 11, Hamme: alpinisme, speleo, trekking, kamperen: kortingscheque 10 % te verrekenen in volgende aankoop.

Bever Zwerfsport, Bredabaan 968, Merksem: kamperen, buitensport: 10% korting

Optiek Van Grootven, Kapellestraat 20, Aartselaar: verrekijkers, telescopen: 10 % korting (5 % op dure merken Swarovski, Zeiss, Leica)

De Zingende Druif, Landstraat 32, Nijlen: wijnhandel: 11 flessen kopen = 1 gratis

Focinac Action Shop, Turnhoutsebaan 281, 2140 Borgerhout, fotohandel, 10 % op de meeste fotoartikelen

Waarschijnlijk zijn veel meer handelszaken bereid tot het geven van kortingen. Leg uw lidkaart voor en vraag het hen. Laat het ons weten. Het zal ook andere leden interesseren.

De Hollebeekvallei opnieuw bedreigd Anik Schneiders

Beekvalleien die tot diep in de stad doordringen, zijn een zeldzame verschijning. Dat geldt ook voor de Hollebeek. Er is de laatste jaren al heel wat geschreven over dit kleine beekje op de grens van Hoboken en Wilrijk. Langsheen de beek liggen immers nog enkele zeldzame open ruimtes die sterk bedreigd worden door nieuwe verkavelingsprojecten. Zo ligt er momenteel een aanvraag op tafel om het terrein achter Don Bosco (Kolonel Harrystraat/Salesianenlaan) te verkavelen, alsook een aantal percelen langs de Hollebeekstraat. Het actiecomité Hollebeek voert reeds sinds 2000 actie voor de bescherming van de beekvallei en wordt hierin gesteund door Natuurpunt en door heel wat lokale politici. Op zaterdag 20 augustus brachten ze gezamenlijk de problematiek opnieuw in de aandacht door een maai- en opruimactie en door een informatieve wandeling langsheen de bedreigde gebieden.

Dat beekvalleien beschermd moeten worden omdat ze essentiële buffers zijn tegen overstromingen en belangrijke natuurwaarden herbergen, is al heel lang bekend. De nieuwe visies op open ruimtes en integraal waterbeheer dringen ook geleidelijk aan door tot in het stadsbestuur van Antwerpen.

In navolging van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Provinciaal Structuurplan Antwerpen heeft ook de stad reeds vaak aangekondigd dat de Hollebeekvallei voldoet aan alle randvoorwaarden voor bescherming als openbaar groen: *de waterloop is een belangrijk structurerend element, de vallei vormt een aaneenschakeling van natuurelementen in een verstedelijkte omgeving, de vallei biedt ruimte voor wateroverlast en de groengebieden hebben als rustgebied een belangrijke educatieve en recreatieve waarde.*

De stad Antwerpen keurde in 2004 reeds "**de beleidsvereenkomst natuurlijke entiteiten**" goed waarin waterlopen vernoemd worden als belangrijke stedelijke natuurlijke elementen die om bescherming vragen. De stad haalt in dit verband de Hollebeek aan als voorbeeld en verzoekt ook het Vlaams gewest de open ruimte aan de Hollebeek te behouden (doc. 14 mei 2004, goedgekeurd door de gemeenteraad op 22 juni 2004).

Op 11 maart 2005 besliste het

college van burgemeester en schepenen principieel dat er voor de Hollebeekvallei - tussen de Hollebeekstraat-Zwaantjesstraat en Krijgsbaan - een **Bijzonder Plan van Aanleg (BPA)** moet worden opgemaakt. Een BPA moet het mogelijk maken om - in het kader van nieuwe inzichten in de ruimtelijke ordening en nieuwe functies van een bepaald gebied - bestemmingen te wijzigen zodat ze meer aan de huidige behoeften voldoen. In dit concrete geval waren er 2 duidelijke argumenten om een BPA op te starten: enerzijds publiek (en natuurlijk) groen in de wijk dat tevens verbonden is met het groen van de stadsrand en anderzijds buffering tegen wateroverlast (vooral voor de lager gelegen percelen langs de Hollebeekstraat en de Zwaantjes). De idee dat een waterproblematiek niet lokaal, maar op het niveau van een heel stroomgebied moet worden aangepakt drong stilaan door.

Terwijl nieuwe visies vorm krijgen worden momenteel de oude bestemmingen volgens het gewestplan nog steeds gevolgd. Vooral de bestemmingen voor bebouwing - vaak ondanks hun ongunstige ligging in valleigebied - worden meer en meer gerealiseerd, terwijl de bestemmingen voor park- en natuurgebied vaak niet gerespecteerd worden. Natuur gaat er nog steeds op achteruit.

Ondanks alle gunstige initiatieven van het stadsbestuur stellen de actievoerders vast dat zelfs binnen

de perimeter van het BPA steeds weer nieuwe verkavelingsaanvragen opduiken. Het gebied achter Don Bosco (Kolonel Harrystraat/ Salesianenlaan) is een oud en waardevol eikenbos waar de beek nog steeds haar oorspronkelijk kronkelend verloop kent. De actievoerders begrijpen niet dat dit gebied verloren dreigt te gaan door de bouw van een nieuwe woonwijk, zonder zelfs nog maar te wachten op de nieuwe visie die voor het BPA wordt opgemaakt. Dit druist in tegen alle nieuwe beleidsprincipes die de stad recentelijk onderschreven heeft en het getuigt enkel van een slecht bestuur. Zoals zo vaak in het verleden wordt een lokale inplanting van een woonwijk gepland en worden de oplossingen voor knelpunten gezocht in een lokaal wachtbekken binnen de vallei zonder rekening te houden met wat er zich stroomop- en stroomafwaarts afspeelt. Ook langs de Hollebeekstraat wordt er opnieuw een verkaveling gepland. Ondanks een reeks afkeuringen van vroegere verkavelingsaanvragen, tengevolge van het vele actievoeren door het lokale comité, bleef een degelijke toelichting over die plannen uit. Enkel de meest mondige omwonenden konden hun mening uiten via een bezwaarschrift.

Met de actie van 20 augustus hoopt het actiecomité, samen met Natuurpunt en de aanwezige politici, dat er toch naar hun argumenten geluisterd wordt en dat er ook op het terrein werk gemaakt wordt van een nieuw ruimtelijk beleid met voldoende aandacht voor water en natuur. We vragen enkel dat het stadsbestuur rekening houdt met haar eigen uitgangspunten en met alle mooie visies en plannen die de verschillende bestuurlijke niveaus de voorbije 20 jaar op papier gezet hebben. Naast de geweldige aandacht voor "de stad aan de stroom", lijkt een klein beetje aandacht voor "de wijken aan de beek" hier op zijn plaats.

Een sfeerverslag van een dagje natuurbeheer aan de Hollebeek

Ria Thys

De actiedag van de Werkgroep Hollebeek was ook het geschikte moment om een beheersdag aan de Hollebeek te plannen.

Natuurpunt Hobokense Polder ondersteunde de beheerswerken met de nodige man- en vrouwkracht en materialen als bosmaaiers, stootkar, rieden en rakels.

Van 10 u tot ca. 16 u werd er naarstig gewerkt om het terrein aan de Hollebeek netjes gemaaid en opgeruimd te krijgen.

Een heel gezellige bedoening: we waren met ongeveer 40 actieve werkers, en dus dubbel zoveel flinke handen. En dan was er ook de verantwoordelijke actievoerster, Anik Schneiders, die spijtig genoeg

wegens voet in de plaaster niet actief kon deelnemen, maar die wel de nodige logistieke ondersteuning gaf. Ook de kinderen uit de buurt waren met velen aanwezig en toonden dat ze handige, maar vooral enthousiaste harry's waren.

In de vroege namiddag lasten we een pauze-uurtje in om het deel van de Hollebeek aan de Salesianenlaan te bekijken. Er waren wel enkele zwoegers die van geen ophouden wisten, hé Danny. Dank zij hen was de maaiklus omzeggens geklaard toen we weer op het terrein aankwamen. Nog een glaasje wijn, het laatste broodje, ... en dan thuis lekker onder de douche!

*Gouden herfststooien
geuren een bloeiende dood
tot de lijster zingt*

Emile Snellen van Vollenhoven

Hallo kids !!!

In een splinternieuw tijdschrift hoort een pagina speciaal voor jullie zeker thuis.

We gaan proberen jullie elke keer iets leuks aan te bieden: een opdrachtje, iets leerrijks over de natuur, een activiteit waar je aan kan deelnemen.

Maar ... ook jullie mogen aan deze bladzijde deelnemen ! Zend eens een tekening in, een kort verhaaltje, iets dat je hebt meegemaakt in de natuur, ...

DOEN HOOR !!!!

't Wordt frisjes buiten, hé? Nu ja, het is dan ook herfst, een prachtig seizoen, met vallende bladeren die zo heerlijk kunnen knisperen onder je voeten, met knappe paddestoelen, met heerlijke herfstvruchten, met geregeld frisse, maar zonnige dagen, maar ook met fikse regenbuien, ...

En voor we het weten wordt het echt bar koud. Voor ons geen probleem, we hebben warme kleren, een lekker warm huis, ... maar de vogeltjes kunnen het in de winter wel eens moeilijk krijgen.

Gaan we daar iets aan doen? Als het echt guur vriesweer is, kan je de vogels helpen door hen eten te geven. Dat kunnen zaadjes zijn, maar ook vetbolletjes, zelfs broodstukjes.

Wil je eens iets heel speciaal maken?

Hou dan zondagvoormiddag 4 december vrij ! Dan knutselen we met kinderen tussen 6 en 12 jaar een

Vogelvoederkrans

Dit is een soort adventskrans, maar dan wel een krans met allerlei vruchten en zaden, waar de vogels heerlijk van kunnen smullen. Schitterend om zien, maar vooral een heel lekkere verrassing voor de vogeltjes. Je komt naar Zaal De Schorren, Graspolderlaan, Hoboken om 10 u. Omstreeks 12.30 u kan je met je krans weer naar huis.

Telefonisch INSCHRIJVEN is noodzakelijk bij Ria Thys, 03/289 73 66

Meebrengen: 4 euro (wij zorgen voor alle materialen om de krans te maken en voor een drankje en een hapje)

*Wie wil een leuk **prijsje** winnen? Hoe maak je kans? We nemen met Natuurpunt Hobokense Polder deel aan het **Vogels voeren en beloeren**-project. Meer info daarover vind je op blz. 18.*

Kinderen die hier (met hun ouders) aan deelnemen, maken kans op een leuke prijs. Wat, dat verklappen we nog niet; enkel een kleine tip: het is iets dat met de vogels in de winter te maken heeft.

*Je bezorgt me **minimum drie ingevulde telformulieren voor einde februari 2006**. En in april weet je dan of je gewonnen hebt. Je telformulieren opzenden naar Ria Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar*

Vogels voeren en beloeren		Maand :		
Soort	1 ^{ste} tot 8 ^{ste}	9 ^e tot 16 ^e	17 ^e tot 24 ^{ste}	25 ^{ste} tot 31 ^e
	Maximum aantal op de voederplaats			
Roodborst				
Heggenmus				
Winterkoning				
Merel				
Spreeuw				
Grote Bonte Specht				
Koolmees				
Pimpelmees				
Vink				
Groenling				
Huisbus				
Ringmus				
Ekster				
Vlaamse Gaai				
Kauw				
Turkse Tortel				
Houtduif				
Staartmees				
Keep				
.....				
.....				
Eekhoorn				

Heb je een tuin? Zo ja, hoe ziet je tuin er uit?

Een tuin met veel groen	
Een tuin met weinig groen	
Een tuin in een wijk	
Een tuin in een open landschap	

In de tuin bevinden zich veel loofbomen	
In de tuin bevinden zich veel naaldbomen (den, taxus, ...)	
In de tuin bevinden zich veel struiken	

In de tuin is een vijver of drinkbak : ja nee

Heb je geen tuin, waar bevindt zich jouw voederplaats dan?

Terras of vensterbank	
Geplaveide koer	

Ik gebruik het volgende voeder: (aankruisen wat je gebruikt)

Zonnebloemen (los)		Pindanoten	
Gemengd zaad (los)		Vetbol	
Brood			

Kopieer dit formulier en stuur elke maand je waarnemingen naar: Ria Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar of per e-mail ria.thys@telenet.be

Naam :	E-mail:		
Adres :			

Winterproject

24

Vogels voeren en beloeren

TELWEEKEND : 4 & 5 februari

Soort	4 februari	5 februari	<p>Probeer tijdens het grote telweekend van 4 en 5 februari 2006 de vogels op je voederplaats te tellen. Als je nadat je gevoederd hebt tijdens een kwartiertje of halfuur waarneemt kan je al de meeste soorten ontdekken.</p> <p>Noteer per soort het grootste aantal dat je op hetzelfde moment hebt geteld. Een voorbeeld: op 4 februari zie je op 9.34u drie Koolmezen op de plank, op 9.58u vier op de plank en 1 aan de vetbol, op 10.00u geen en op 10.13u vier. In dit geval vul je op het formulier naast koolmees het getal vijf.</p> <p>Je hoeft niet op beide dagen waar te nemen! Maar het mag.</p> <p>Noteer ook soorten die niet in de lijst van 16 voorkomen als ze de voederplaats bezoeken, de lijst van 16 is enkel een hulpmiddel om snel de waarnemingen te noteren.</p> <p>Controleer nog even of je adres goed is ingevuld!</p>
Maximum aantal op hetzelfde moment			
Roodborst			
Heggenmus			
Winterkoning			
Merel			
Spreeuw			
Grote bonte specht			
Koolmees			
Pimpelmees			
Vink			
Groenling			
Huisbus			
Ringmus			
Ekster			
Vlaamse gaai			
Turkse tortel			
Houtduif			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
Eekhoorn			

Heb je een tuin? Zo ja, hoe ziet je tuin er uit?

Een tuin met veel groen		In de tuin bevinden zich veel loofbomen	
Een tuin met weinig groen		In de tuin bevinden zich veel naaldbomen (den, taxus, ...)	
Een tuin in een wijk		In de tuin bevinden zich veel struiken	
Een tuin in een open landschap			

In de tuin is een vijver of drinkbak : ja nee

Heb je geen tuin, waar bevindt zich jouw voederplaats dan?

Terras of vensterbank	
Geplaveide koer	

Ik gebruik het volgende voeder: (aankruisen wat je gebruikt)

Zonnebloemen (los)		Pindanoten	
Gemengd zaad (los)		Vetbol	
Brood			

Stuur je waarnemingen naar :

Ria Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar of per mail: ria.thys@telenet.be

Naam :			
Adres :			
E-mail :			

Activiteitenkalender Zuidrand Antwerpen

De Natuurpuntafdeling Zuidrand Antwerpen stuurde ons - in afspraak met de besluiten van de BLAV van 22 april 2005 - bijgevoegd overzicht van haar activiteiten door. Voor verdere details verwijzen we naar hun website www.zuidrand.be of hun nu eveneens verschijnend afdelingsblad

- Za. 1 okt. 2005, 9 u **Open Beheerdag Fort 7**
Leiding: Peggy Beers 0485/52 81 25
- Zo. 2 okt. 2005, 8.30 u **Enkele reservaten van de Voorkempen in de kijker**
Gids en leiding: Fons Waeterschoot 03/322 12 75
- Zo. 16 okt. 2005, 7 u **Vogeltrekeexcursie kust**
Gids: Luc Van Schoor 03/353 09 77
Leiding: Wim Roelant 0477/34 07 21
- Zo. 23 okt. 2005, 14 u **Kinderactiviteit: paddestoelen**
Gids: Fons en Yvonne Waeterschoot 03/322 12 75
Leiding: Nancy Geldhof 0485/85 13 64
- Zo. 30 okt. 2005, 8.15 u **Herfsttocht Meerdalwoud en Doode Bemde**
Gids: Wim Roelant 0477/34 07 21
Leiding: Ingrid Van Havere 03/828 22 39 of 0476/35 67 79
- Za. 12 nov. 2005, 20 u **Afdelingskwisavond: Natuur met Wim en Tuur**
Gids/leiding: Tuur Wuyts 03/449 99 11
Wim Vandeweyer 03/321 32 23
- Za. 19 nov. 2005, 9 u **Dag van de Natuur**
Leiding: Peggy Beers en Johan de Ridder 0485/52 81 25
- Zo. 20 nov. 2005, 8.15 u **Vogeltocht Oosterschelde en Veerse Meer**
Gids: Luc Van Schoor 03/353 09 77 of 0494/33 63 09
Leiding: Sonja Van Kerckhove 03/235 88 56
Peggy Beers
- Za. 3 dec. 2005, 13.30 u **Linkeroever, mosselsouper en 'Poesje van Antwerpen'**
Gids: Luc Van Schoor 03/353 09 77
Leiding: Sonja Van Kerckhove 03/235 88 56
- Za. 10 dec. 2005, 20 u **Determinatie-avond rond Varens**
Gids/leiding: Hugo Waeterschoot 03/455 22 12
- Zo. 18 dec. 2005, 7.30 u **Ganzenuitstap naar Damme en de Oostkustpolders**
Gids: Rudy Vansevenant 015/32 08 05
Leiding: Wim Roelant 0477/34 07 21
- Zo. 8 jan. 2006, 8.30 u **Vogelobservatietocht Tholen**
Gids: Luc Van Schoor 03/353 09 77
Leiding: Rudy Vansevenant 015/32 08 05

- Za. 14 jan. 2006, 20 u **Projectieavond nieuwe klankdiareeksen BVNF**
Leiding: Luc Van Schoor 03/353 09 77
Hilde Vangrunderbeek 015/32 08 05

- Zo. 15 jan. 2006, 14 u **Kinderactiviteit: Dieren in de winter**
Leiding: Nancy Geldhof 0485/85 13 64

- Zo. 22 jan. 2006, 7.30 u **Ganzentocht naar Goeree-Overflakkee**
Gids: Rudy Vansevenant 015/32 08 05
Leiding: Walter Van Spaendonk 03/480 54 24

- Zo. 29 jan. 2006, 13.15 u **Winterwandeling in het Zoerselbos**
Gids: Plaatselijke gidsen
Leiding: Tuur Wuyts 03/449 99 11

*De maan stijgt omhoog;
en langzaam, na elkander
vallen de blaren*

Shiki / J. Van Tooren

*Geur van chrysanten
hoewel in deze maannacht
de winter aanving*

Shiki / J. Van Tooren

26 juni 2005 - Indianenwandeling in de Hobokense Polder !

Een terugblik door Sonja Van Kerckhove op een geslaagde dag!

... een indianenwandeling was het: met indianen, wilde paarden en met zon !

Het begon reeds aan de ingang van het bos : daar stond een tipi om ons te verwittigen waar het indianenpad begon. Eens in het bos kwamen we aan een laar (een open plek in het bos) waar we verwelkomd werden door echts squaws, whaw. Een van die squaws dreef meteen de boze geesten weg die in ons zouden zitten, dus een zuivering van lichaam en geest, alsook de verdrijving van het negatieve. Wat gebruikte zij daarvoor? Zij had een greep salie in een grote schelp gedaan en dit in brand gestoken. Daarna verspreidde ze die rook met een pluim naar ons toe. Onze kindjes kregen een band om het haar met een pluim erop. Het symbool van de pluim voor de meisjes is hun jeugd en onze gezichten werden geschilderd. Proficiat voor de kleintjes : zij slaagden erin om - met veeeeeel plezier en ijver - het gezicht van hun ouders in een mooi schilderij om te toveren. Er werd ook aan de kinderen verteld hoe de indianenkinderen aan hun naam kwamen. Daarom kregen ze de opdracht om tijdens de tocht na te denken over de naam die ze zouden willen hebben, moesten ze een indianenkind zijn. Op het einde van de tocht zou die naam opgeschreven worden en zouden ze een heuse indianennaam hebben. Nu kon de tocht pas echt beginnen.

Het pad leidde ons naar de volgende plek. Onderweg hingen er overal pluimen en bordjes met nuttige inlichtingen over de planten die in het bos staan en de binding van de indianen met de natuur. Dat was zeer interessant, want op die manier konden we ook ons lichtje opsteken over de rijkdom en de heilzaamheid die de natuur ons biedt.

Eens aan die plek toegekomen mocht elk kind een Indiaans aandenken maken, dat ze mee naar huis

Onze oppersquaws: Terry en Jeannine !

mochten nemen. Ook dat was leerzaam. Er werd ons ook verteld uit welke planten of vruchten de indianen hun kleuren maken en geloof me vrij: men heeft echt geen chemische stoffen nodig om mooie dingen te kleuren !

Op de volgende plaats toonde een indianenpaar ons hoe en met wat de kleine indiaantjes spelen. Onze kindjes konden dat ook uittesten: met een zelfgemaakte bal uit paardenhaar en een raket gemaakt van wilgenteen moesten ze de bal in een houten karretje proberen te werpen. Heel leuk was dat, want door het licht gewicht van de bal was dat niet zo eenvoudig.

Nu verder op pad. Daar komen we warempel wilde paarden tegen ! Gelukkig was er een krijger die de paarden in bedwang hield en kregen wij de gelegenheid om de paarden te aaien.

Na deze leuke ervaring ging de tocht verder langsheen een pracht van een oude boom, waarop de kinderen naar hartelust konden klimmen. Daar staat verderop een totempaal en daarnaast een man die tekeningen maakte op een kalfshuid en die inkleurde met natuurlijke kleurstoffen. Nog een beetje verder zit een squaw die behendig figuren en juwelen maakte met kleurrijke kralen. Prachtig !

Nu kwamen we aan een grote weide. Dat was weliswaar het eindpunt van de tocht, maar daar was nog heel wat te beleven ! Een jonge squaw schreef op een kaartje met een lintje de indiaanse naam op dat elk kind voor zichzelf had gekozen en hing dat aan hun hals.

Aan de stand daarnaast kregen we een Indiaans hapje en drankje, hmm lekker !

Aan de overkant konden we juweeltjes en geluksbrengers kopen van een echte Indiaan die lustig op een Indiaanse trom roffelde.

De leukste ervaring van heel de tocht is echter het contact dat alle mensen met elkaar hadden ! Zowel de kinderen als de ouders communiceerden met elkaar over de natuur, de spelletjes, het hele gebeuren. Zou die squaw in het begin van de tocht echt de boze geesten uit de mensen weggejaagd hebben, of brengt de natuur de mensen echt samen ?

In elk geval zag en voelde men dat er in de Hobokense Polder een hele stam gelukkige mensen verzameld waren die genoten, simpelweg genoten, van de natuur.

Een speciaal woord van dank aan BMW-Wilrijk voor de sponsoring van deze prachtige dag, waardoor wij over een heuse tipi-tent konden beschikken!

Een dikke proficiat vanwege het afdelingsbestuur voor de knappe prestatie van de voltallige ploeg Indianen. Ongeveer 40 medewerkers, meer dan 200 deelnemers: dat verdient een (Indianen)pluim !

Foto's van Sonja Van Kerckhove, Toon Verbruggen en Luk Smets

11 - 12 juni 2005 - Scheldeweekend

Een prachtige lentedag! Een fijne groep! Wat wil je nog meer? Antwoord: een leerzame wandeling in de Hobokense Polder met guitige Danny en Ann en na de picknick een boeiende kennismaking met Nand Daniels en het gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde. Ook de dia-voorstelling en de degelijke informatie in het bezoekerscentrum in Kruikeke waren echt de moeite

waard
Altijd behulpzame Danny was op zondag al weer paraat om aan een kleine groep nogmaals dezelfde wandelingen aan te bieden, waarbij hij ook het gebied aan de overzijde van de Schelde voor zijn rekening nam.

Een extraatje dat hij te danken had (!!!) aan een verkeerde opname in de Scheldekrant.
Bedankt, Danny, Ann en Nand!

28 augustus 2005 - Fietstocht: Van Schelde tot Nete

De weergoden zijn onze activiteiten wel heel gunstig. Met een stralend zonnetje en een flinke fietsgroep vertrokken we in Hoboken richting Aartselaar, Cleydaelhof. Een korte wandeling in het mooie gebied en dan weer verder, via De Reukens, door landelijke gebieden naar de waterspaarbekkens in Rumst voor de picknick.
Een kleine verkenning met Erik in de

Oude Nete-arm en dan werd het hoog tijd voor een frisse pint op het terras van de vissersclub. Flink doortrappen - wat een gezellige drukte in Boom! - want de gids in EMABB (en ook Chris) staan te wachten. Wat een nostalgische belevenis, zo'n bezoek aan een steenbakkerij.
Het terrasje nadien was een gezellige afsluiter van een prettige dag.

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Vr. 7 okt. Ecologisch belang van heggen en hagen
Zo. 9 okt. Natuurbeheer
15/16 okt. **Waterwildtellingen**
Zo. 16 okt. Herfstwandeling in de Polder
Wo. 19 okt. Bestuursvergadering
Zo. 23 okt. Natuurgebieden in de haven van Antwerpen-Linkeroever
Wo. 26 okt. Japanse duizendknoop
Vr. 11 nov. **Mechels Broek, Dijeboorden en Baarbeekvallei**
Za. 12 nov. Natuurbeheer
12/13 nov. **Waterwildtellingen**
Wo. 16 nov. Bestuursvergadering
Zo. 20 nov. Dag van de Natuur: Grote beheersdag en wandelingen in de Polder met peter Pol!
Za. 26 nov. Bedelingsdag Behaag...Natuurlijk
Zo. 4 dec. **Kinderactiviteit: Vogelvoederkransen**
Zo. 11 dec. Natuurbeheer
17/18 dec. **Waterwildtellingen**
Zo. 18 dec. **Boottocht op de Schelde**
Wo. 21 dec. Bestuursvergadering
- Cursus: **Vogels in de tuin**
Theorie: 17 en 31 januari
Praktijk: 4 februari
- Elke tweede en vierde woensdag van de maand:
Natuurbeheer met de Goudklompjes

België-Belgique
PB
HOBOKEN 1
BC 10585